

УДК 316.772.2:654.19-043.2
ББК 66.0

Софія Матійців

СИСТЕМА АПАРТЕЇДУ В ПАР

Аналізується офіційна політика расової дискримінації, сегрегації та зноблення Південно-Африканської Республіки – апартеїд. Зокрема, проводиться аналіз особливостей расової системи, перераховуються його закони та описується повсякденне життя жителів Південної Африки. Обґрунтовано висновок про сутність апартеїду та виділено його основні закони.

Ключові слова. Апартеїд, дискримінація, закон, расова система, Південно-Африканська Республіка, держава.

Південно-Африканська Республіка відома своєю історією апартеїду, який у перекладі з африкаансу означає «окремість». У 1948 році Національна партія (НП) виграла загальні вибори і почала застосовувати власну політику апартеїду як засіб зміцнення контролю над економічною та соціальною системою ПАР. Апартеїд закликав до окремого процвітання різних расових груп у Південній Африці. На папері це, здавалося, спонукало до рівного розвитку та свободи культурного самовираження, але спосіб його реалізації унеможлилював це. Закони, прийняті апартеїдом, змусили різні расові групи жити та розвиватися окремо, і вкрай нерівномірно. Хоч апартеїд в ПАР закінчився майже 30 років тому, ця країна ще досі залишається важливим та повчальним прикладом того, як дана проблема може вплинути на рівень життя населення країни.

Метою статті є визначення поняття «система апартеїду» та аналіз особливостей расової системи, її законів та вплину на населення ПАР.

Джерельну базу даної роботи складають публікації таких зарубіжних науковців, як Елізабет С. Ландіс, Джеффри К. Боукер, Сьюзен Лі Стар, Лора Філіпс, Хелен Сузман, Даніта Сміт, Джудіт Нольде, Філіп ван Нікерк та Ребекка Гамільтон, роботи яких допомогли зрозуміти сутність апартеїду та з'ясувати його систему законодавства, яка підтримує політику сегрегації проти небілих громадян Південно-Африканської Республіки. Також використовувались матеріали періодичних видань, в тому числі електронних, серед яких: South African History Online, Britannica, BBC World Service, The Guardian та Oxford Research Encyclopedias.

За основними принципами апартеїд не настільки відрізнявся від політики сегрегації урядів Південно-Африканської Республіки, що існувала до приходу до влади Африканської націоналістичної партії в 1948 р. Основна відмінність полягає в тому, що апартеїд зробив сегрегацію частиною закону. Апартеїд жорстоко і примусово розлучав людей і мав страшний державний апарат, щоб покарати незгодних. Ще однією причиною, чому апартеїд вважався набагато гіршим за сегрегацію, було те, що апартеїд був введений у період, коли інші країни відходили від расистської політики. До Другої світової війни західний світ не був настільки критичним до расової дискримінації, і Африка була колонізована в цей період. Друга світова війна висвітлила проблеми расизму, змусивши світ відвернутися від такої політики та заохочуючи вимоги до деколонізації. Саме в цей період Південна Африка запровадила більш жорстку расову політику апартеїду [1].

Люди часто дивуються, чому така політика була запроваджена і чому вона мала таку підтримку. Для апартеїду можна вказати різні причини, хоча всі вони тісно пов'язані. Основні причини криються в ідеях расової переваги та страху. У всьому світі

на расизм впливає думка, що одна раса повинна перевершувати іншу. Такі ідеї зустрічаються у всіх групах населення. Іншою основною причиною апартеїду був страх, оскільки в Південній Африці білих людей складає меншість, і багато хто переживав, що вони втратять роботу, культуру та мову. Очевидно, це не є виправданням апартеїду, але пояснює, як люди думали на той час [15, с. 153-182].

Протягом десятиліття агресивно пропагуючи ідеологію африканерського націоналізму, Національна партія, яка була зосереджена на відверто расистських закликах до єдності білих, перемогла на виборах у Південно-Африканській Республіці 1948 року. Партія пообіцяла, що в разі її обрання вона зробить все можливе для досягнення цієї цілі відповідно до спільних основних принципів поділу та опіки. Незабаром після цього новий уряд запровадив низку расових законів та правил, які він назвав апартеїдом, за допомогою якого можна було забезпечити виживання білої раси і зберегти різні раси окремими на всіх рівнях суспільства та в усіх аспектах життя. На чолі з Даніелем Маланом, колишнім пастором Голландської реформатської церкви, який став політиком, Національна партія описала апартеїд у брошурі, випущеній для виборів, як «концепцію, яка історично походить з досвіду усталеного білого населення країни в гармонії з такими християнськими принципами, як справедливість та неупередженість. Це політика, яка ставить перед собою завдання збереження та захисту расової ідентичності білого населення країни; збереження та захисту ідентичності корінних народів як окремих расових груп».

До 1948 р. сегрегація рас вже давно стала нормою. Але, як зазначив журналіст Аллістер Спаркс, «апартеїд, спираючись на расистську антропологію та расистську теологію, замінив правозастосування на конвенцію. Те, що відбувалося автоматично раніше, тепер кодифікувалось законодавством і посилювалось, коли це було можливо. Расизм став питанням доктрини, ідеології, теологізованої віри, наповненої особливим фанатизмом та релігійним ентузіазмом» [14].

Релігія була важливим аспектом ідентичності африканерів. Більшість африканерів були членами Голландської реформатської церкви в Південній Африці, суворої і консервативної кальвіністської церкви, яка пропагувала віру в те, що африканери - це новий «обраний народ», якому Бог дав ПАР [16].

Нова адміністрація Національної партії запропонувала суворий погляд на етнічні категорії. Як викладено в Законі про реєстрацію населення 1950 року, ці категорії були такими: «білий» («особа, яка за зовнішнім виглядом, очевидно, є такою, або яку прийнято вважати білою людиною, але не включає людину, яка, хоч за зовнішнім виглядом очевидно біла людина, є загальноприйнятою як кольорова людина»), «корінна» («людина, яка насправді є або є загальноновизнаною як член будь-якої аборигенної раси або племені Африки»), і «кольорова» («людина, яка не є білою людиною чи корінною»). Незабаром «індіанець» був доданий до четвертої групи. Групи не лише зображувались як різні та принципово різні; спираючись на принципи соціального дарвінізму, їх класифікували ієрархічно за передбачуваними інтелектуальними можливостями та іншими ознаками. Біле населення стояло на вершині південноафриканської расової ієрархії, ідеологія Національної партії стверджувала, що вони повинні домінувати над іншими групами через їх природну перевагу. Їх контроль над державою гарантував білим чудовий доступ до освіти, охорони здоров'я, працевлаштування та житла. «Корінні», або чорношкірі південноафриканці, стояли в самому низу цієї ієрархії - необхідність в очах африканерів, які вірили не лише в те, що їхні засоби існування залежать від позбавлення темношкірих південноафриканців землі, права голосу, права на шлюб вільно, і, перш за все, право вільно брати участь на ринку праці, а також те, що

африканці не були настільки гідні, як білі, цих привілеїв. Індійські та «кольорові» групи були класифіковані вище темношкірих південноафриканців, що дозволило їм отримати деякі пільги щодо працевлаштування та мобільності, відмовленим чорношкірим південноафриканцям, але все ще робить їх підлеглими білому південноафриканському населенню [8, с. 1-52].

Тріумф Національної партії висунув на перший план південноафриканський расизм ідеї, які пропагували церковні лідери та науковці в африканерських установах. Протягом 30-х років вони стверджували, що білі популяції мають вищий інтелект серед небілих груп. Голландська реформатська церква проповідувала, що після Вавилонської вежі Бог постановив, що різні культури є окремими та суверенними. Ідеї церкви в поєднанні з псевдонаукою раси породили світську теологію християнського націоналізму. Якщо групи мали розвиватися так, як задумав Бог, їм потрібно було жити окремо.

Оскільки африканери уявляли чорношкірих і білих як принципово різних, вони дійшли висновку, що контакти між групами сприяють конфлікту. Кожна група найбільше процвітала б, якщо б їй залишалося розвиватися самотійно. Також вони стверджували, що наводити сегрегацію означає захищати і пропагувати чорну культуру. У брошурі передвиборчої кампанії Національної партії 1947 року пояснюється: «Позитивне застосування апартеїду між білими та не білими расовими групами та застосування політики поділу також у випадку з небілими расовими групами є єдиною надійною основою, на якій ідентичність та виживання кожної раси можуть бути забезпечені і за допомогою якої кожна раса може бути стимульована до розвитку відповідно до власного характеру, можливостей та покликання. Отже, шлюб між двома групами буде заборонений.

У межах своїх районів небілі громади отримують повну можливість розвиватися, що передбачає створення власних установ та соціальних служб, що дозволить прогресивним небілим людям брати активну участь у розвитку власних народів. Політика ПАР повинна передбачати повний апартеїд як кінцеву мету природного процесу окремого розвитку».

Однак виникло протиріччя, оскільки якби чорношкіра південноафриканська робоча сила була віднята від білої південноафриканської економіки, остання негайно провалилась би. Хоч теорія апартеїду стверджувала, що раси слід тримати окремо, економіка південноафриканської держави сильно залежала від чорношкірої південноафриканської робочої сили. Тому держава апартеїду повинна була дозволити чорношкірим південноафриканським працівникам приїжджати та їздити між білими та чорними територіями.

Після того, як Національна партія взяла владу, вона запровадила низку законів, покликаних як відокремити кожен з расових груп країни, так і розділити та послабити чорношкіре населення Південної Африки та забезпечити легку експлуатацію її праці. Закон про реєстрацію населення створив національну систему расової класифікації, яка надавала кожному громадянину єдиний ідентифікаційний номер та расовий ярлик, які точно визначали, якими привілеями зможе користуватися ця людина. Де можна жити, чи потрібно мати при собі книжку для подорожей, і яку освіту можна отримати, залежало від расової класифікації.

Режим апартеїду мав ряд псевдонаукових тестів для віднесення людей до однієї з чотирьох основних груп: білі, корінні, індійські, кольорові. Один з цих тестів передбачав пропускання гребінця через волосся - якщо він застряг, то це означало, що ця особа є африканкою.

Щороку людей перекласифіковували на расовій основі. У 1984 році, наприклад: 518 кольорових людей визначали як білих; 2 білих назвали китайцями; 1 білого перекласифікували на індійця; 1 білий став кольоровим; 89 кольорових стали африканцями [2].

Різні аспекти закону апартеїду можуть по-різному класифікувати людину. Наприклад, місце проживання жінки часто залежало від класифікації її чоловіка. Вона може мати індійське національне походження, класифіковане як азіатське, заміжня за чоловіка, віднесеного до кольорових, і проживати в кольоровій зоні, але мати можливість працювати або ходити до школи лише в азіатській зоні. Це може бути неможливим або дуже важким через відстань та відокремлену транспортну інфраструктуру.

В одному сумнозвісному прикладі джазовий музикант Вік Уілкінсон з Кейптауна народився від кольорового чоловіка та білої жінки і спочатку класифікувався білим. Після апартеїду його перекласифікували як кольорового, а потім ще двічі перекласифіковували, оскільки був одружений з жінками різної раси та переїжджав до різних районів. Нарешті, і він, і його азіатська дружина Фаріна були перекласифікованими в кольорових, що дозволило їм та їхнім дітям жити разом [9].

Цікаво, що влада ніколи не використовувала слово «африканець». Проблема полягала в тому, що це було перекладено ще бурською мовою на слово «африканер», що було самою назвою, якою називали себе білі голландські нащадки. Білі чиновники називали африканців чорними чи банту.

Для встановлення системи апартеїду в Південно-Африканській Республіці було прийнято велику кількість законів.

Закон про поправку до Азіатських законів 1948 року № 47: скасовано розділ про представництво Індією Закону про азіатське землеволодіння 1946 року. Закон вступив в дію: 12 жовтня 1948 року.

Закон про заборону змішаних шлюбів, Закон № 55 від 1949 року. Шлюби між білими людьми та людьми інших рас заборонені. У період між 1946 р. та прийняттям цього закону було зафіксовано лише 75 змішаних шлюбів порівняно з приблизно 28 000 білих шлюбів [4].

Закон про боротьбу з комунізмом 1950 року визначав комунізм як будь-яку доктрину або схему, яка мала на меті здійснити політичні зміни шляхом незаконних дій або загрози незаконних дій. Це дало уряду широкі повноваження арештовувати або затримувати кожного, кого підозрювали в комуністичній діяльності, - по суті, цей закон дав їм можливість переслідувати тих, хто активно працював проти способу життя апартеїду.

Закон про реєстрацію населення 1950 року вимагав, щоб усі жителі Південної Африки були класифіковані як кольорові (європейські та африканські змішані або азіатські), корінні (люди банту) або білі. Видано посвідчення особи та започатковано реєстр для всієї країни.

Закон про групові райони 1950 року базувався на попередніх законах і виділяв окремі райони країни для чорношкірих і білих. Якщо людина є африканцем, яка проживає в районі, не призначеному для її раси, уряд може примусово перевезти її до району, відведеного для її категорії, та зробити це зі зброєю та з силою.

У 1950 році Софіятаун був жвавим районом в Йоганнесбурзі. Це була одна з небагатьох областей, де чорношкірим було дозволено володіти землею. У ньому мешкали лікарі, адвокати, художники тощо. Сторонні люди розглядали його як місце злиднів, але Софіятаун мав особливе значення для багатьох чорношкірих

південноафриканців. Це місце було заповнене культурою та музикою, і в ньому навіть був єдиний басейн, в якому могли гратись чорношкірі діти в Йоганнесбурзі.

Отже, на початку 1950-х років Софіятаун був визначений як біла зона, і люди, які там мешкали, отримували повідомлення про те, що їх будуть примусово вивозити та переселяти в район в Совето [6].

Члени АНК були дуже активними в Йоганнесбурзі і працювали над тим, щоб протистояти плану вивезення. 9 лютого 1955 р. уряд наказав розпочати переселення. Незважаючи на готовність активно чинити опір, АНК та його лідери зрозуміли, що їм не вистачає вогневої сили для боротьби з рівнем сили, яку уряд готовий продемонструвати, і вони сказали протестуючим відступити.

Близько 4000 армійських військовослужбовців і поліцейських з'явилися і оточили Софіятаун. Вони приїхали з урядовими вантажівками та обладнанням, щоб зруйнувати будинки. Вони переходили від дверей до дверей, кричачи мешканцям: «Відчиняйте!», та відвозили цілі сім'ї до своїх нових житлових районів приблизно за 13 миль від Софіятаун.

З ухваленням Закону про влади Банту в 1951 році апартеїд розпочав створення десяти бантустанів, одного з найвідоміших проєктів Південної Африки щодо впорядкування раси. Також відомі офіційною мовою «батьківщини», бантустани були створені для спроби легітимізувати проєкт апартеїду та позбавити чорношкірих південноафриканців громадянства, створивши десять паралельних «країн», що відповідають етнічній групі, призначеній державою. До 1980-х років існувало чотири «незалежних» бантустани і шість «самоврядних» [13].

Бантустани виступали як смітник для надлишків дешевої африканської робочої сили і дозволяли уряду апартеїду виправдати масштабні примусові вивезення з «білих» сільськогосподарських угідь та міст. Але бантустани були також інкубаторами темношкірого середнього класу та бюрократичної еліти [17]. Незважаючи на формальний розпуск бантустанів у 1994 році та їх повторне включення в унітарну демократичну державу, правління вождів та зростання цього чорного середнього класу мають глибоко вкорінену спадщину в епоху після 1994 року [5].

З 1961 по 1994 рік понад 3,5 мільйони людей були примусово виселені зі своїх домівок і перевезені в Бантустани, де вони потрапили в злидні та безнадію.

Закон про Закони про перепустку 1952 року вимагав, щоб чорношкірі південноафриканці старше 16 років мали скрізь і в будь-який час носити пропуски, відомі як домпас. Домпас був схожий на паспорт, але він містив більше сторінок, заповнених більш широкою інформацією, ніж звичайний паспорт. На сторінках домашніх домівок фізичної особи знаходились її відбитки пальців, фотографія, особисті дані про роботу, дозвіл уряду перебувати в певній частині країни, кваліфікація для роботи чи пошуку роботи в районі, а також звіти роботодавця про результати роботи та поведінки. Якщо працівник не сподобався своєму роботодавцю, і вони, в свою чергу, відмовились схвалити книгу протягом відповідного періоду часу, право працівника залишатися в районі було поставлене під загрозу. Згідно із законом про перепустки, державні чиновники мали право вислати працівника з району шляхом несприятливого підтвердження в книжці. Ця техніка була відома як «схвалення» і могла виконуватися в будь-який час і з будь-якої причини. Від посадових осіб не вимагали пояснень своїх дій. Члени сім'ї працівника, котрий був «схвалений», також позбавлялися свого права залишатися в цьому районі і зазнавали виселення та заслання до бантустану. Забування носити домпас, втрата її або крадіжка призводила до арешту та ув'язнення. Щороку понад 250 000 чорношкірих були заарештовані за технічні

правопорушення відповідно до законів про перепустку. В результаті домпаси стали найбільш зневажливим символом апартеїду [12].

Закон 1953 року про працю корінних жителів (врегулювання суперечок). Цей закон був спробою уряду контролювати африканську працю. Закон забороняв страйки африканців. Закон не давав юридичного визнання африканським профспілкам, але не забороняв їм діяти. Тодішній міністр праці Б. Дж. Шомен заявив у парламенті, що африканські профспілки будуть використовуватися як політична зброя для створення хаосу. Він додав, що, на його думку, «ми (африканери), мабуть, вчинили б расове самогубство, якби ми дали їм такий стимул».

Закон про освіту Банту, Закон № 47 від 1953 р. Цей Закон передбачав створення окремої освітньої системи, якою керував Департамент національних справ при міністрі Х. Ф. Фервурд. Основною метою цієї освітньої системи було надати чорношкірим навички служити своїм рідним людям на батьківщинах або працювати на робочих місцях під керівництвом білих. Х. Ф. Фервурд пояснив свою політику наступним чином: «У Європейському співтоваристві немає місця для Банту вище рівня певних форм праці. До цього часу він піддавався шкільній системі, яка відтягувала його від власної громади і вводила в оману, показуючи зелені пасовища європейського суспільства, на яких йому не дозволяли пастиись». Розпочато: 1 січня 1954 р. Цей закон було скасовано статтею 45 Закону про освіту та підготовку, Закон № 90 від 1979 року [3].

У 1953 р. були прийняті Закон про громадську безпеку та Закон про внесення змін до кримінального закону, які надали повноваження уряду оголошувати жорсткі надзвичайні ситуації та посилили покарання за протести проти чи за відміну закону. Покарання включали штрафи, ув'язнення та збивання.

У березні 1960 р. темношкірі південноафриканці зібралися в селищі Шарпвел перед муніципальною будівлею. План полягав у тому, щоб чорношкірі південноафриканські чоловіки та жінки залишали вдома пропуски і представились для арештів. У той день близько 5000 чоловіків і жінок з'явилися перед владою сподіваючись продемонструвати несправедливість прийнятих законів, переповнити в'язниці та уповільнити економіку, оскільки дуже багато темношкірих південноафриканців виконували важливу роботу в містах.

Поліція використовувала літаки низького рівня, щоб розігнати їх, і в результаті відкрила вогонь по беззбройних чоловіках та жінках. Близько 69 з них було вбито, а ще більше поранено. Після цих подій багато громадян подали цивільні скарги проти уряду.

На це уряд відреагував прийнявши Закон про відшкодування збитків. Цей закон відшкодував збитки службовим особам та будь-кому, хто діє під керівництвом уряду, за будь-яке кримінальний чи цивільний процес у суді. Уряд також зробив закон із зворотною силою, так що він набрав чинності з дати події в Шарпвелі, таким чином, ніхто, причетний до різанини в Шарпвелі, ніколи не звинувачувався.

Закон № 15 від 1954 року про безладні збори та придушення комунізму: Міністр юстиції був «уповноважений забороняти переліченим особам бути членами певних організацій або відвідувати зібрання будь-якого опису, не даючи їм можливості виступати в свій захист». Міністр також був «уповноважений забороняти будь-які конкретні збори або всі збори в будь-якому громадському місці протягом визначених періодів».

Закон про внесення змін до закону про працю чорношкірих (врегулювання спорів), Закон № 59 від 1955 року. Цей закон вніс зміни до Закону про регулювання трудових відносин чорних громадян 1953 р. Він передбачав окремий промисловий механізм примирення, який застосовувався до чорношкірих робітників, крім тих, хто

влаштований у сільському господарстві, у побутових службах, урядових або освітніх службах та у вугільній та золотодобувній промисловості. Він був скасований статтею 63 Закону про внесення змін до трудових відносин, Законом № 57 від 1981 року.

Розширення Закону про університетську освіту, Закон № 45 від 1959 р. Цей Закон передбачав створення окремих вищих навчальних закладів для чорношкірих, індіанців, кольорових та білих. Чорношкірим не дозволялося відвідувати білі університети, якщо це не було спеціальним дозволом уряду. Відокремлення цих установ відбувалося не лише за расовою ознакою, а й за етнічною ознакою. Університет Форт-Гейр був відкритий лише для студентів, що говорять на косі, тоді як Північний університет у Турфлупі був створений для студентів із груп сото та тсвани. Кольорові мали свій університет у Беллвіллі, тоді як індіанці та зулуси мали свої університети у Нгос та Дурбан-Вествіллі відповідно. Положення цього Закону зустріло протест більшості викладачів у Форт-Гейрі. Професор З.К. Метьюз, який також був викладачем у Форт-Гейрі, відмовився від своєї посади на знак протесту проти закону.

Закон про тероризм № 83 від 1962 р. Цей Закон ознаменував початок боротьби проти «червоної зброї» на противагу чисто «червоній ідеології». Він дозволив безстрокове затримання без судового розгляду за дорученням поліцейського або підполковника. Визначення тероризму було дуже широким і включало більшість злочинних дій. Не було вказано обмеження часу для затримання - його можна було продовжувати доти, доки затримані не дадуть задовільної відповіді на всі запитання, або якщо подальше затримання не матиме корисних цілей. Двотижневі візити суддів були передбачені для «якщо дозволяють обставини». Ніяких інших відвідувачів не було дозволено. Закон діяв з ретроспективою до 27 червня 1962 року, а також застосовувався до Південно-Західної Африки ретроспективно. Він відрізнявся від 90-денного та 180-денного законів про затримання під вартою тим, що громадськість не мала права на інформацію про особу та кількість осіб, затриманих згідно із Законом про тероризм.

Закон про внесення змін до Закону № 21 про заборону змішаних шлюбів 1968 року. Діє недійсним будь-який шлюб, укладений за межами Південної Африки між громадянином чоловічої статі та жінкою іншої расової групи. Розпочато: 27 березня 1968 р. Скасований Законом про поправки до аморальності та заборони змішаних шлюбів № 72 від 1985 р.

Закон № 70 про розлучення 1979 р. Закон регулює законодавство про розлучення в Південній Африці. Передбачається розірвання шлюбу та підстави для розлучення; захист інтересів утримуваних та неповнолітніх дітей; розподіл активів та захист сторін у шлюборозлучному процесі.

А яким було становище жінок у південноафриканському суспільстві під час апартеїду? Відповідь полягає в тому, що чорношкірі жінки в традиційних африканських суспільствах і, подібним чином, білі жінки в суспільстві поселенців були підпорядковані чоловікам. Положення жінок було нижчим - чоловіки приймали всі головні рішення як у суспільстві в цілому, так і вдома. Іншими словами, Південна Африка була патріархальним суспільством [10].

У перші десятиліття минулого століття велика кількість африканських чоловіків залишила сільські райони, щоб працювати мігрантами в шахтах і містах. А жінки та діти залишились жити у переповнених батьківщинах, так як законодавство унеможливило приєднання сільських жінок до своїх чоловіків у містах та влаштування добре оплачуваної роботи. Понад дві третини фермерів були жінками, які доглядали за великою кількістю дітей та старих людей. Робота на фермі завжди була найгірше оплачуваним та найменш захищеним видом праці.

У перші роки 20 століття жінки мали мало політичних прав. Відповідно до звичаєвого права, африканські жінки розглядалися як неповнолітні, і навіть у неправомірній громаді жінкам відмовляли в голосуванні до 1930 року.

У міру поглиблення депресії 1930-х років молоді африканки та кольорові жінки прибували до міст, шукаючи роботу у зростаючому виробничому секторі. Наприкінці 1930-х років кількість африканських жінок у містах почала зростати: вони жили зі своїми сім'ями в окремих місцях або в орендованих кімнатах у переповнених дворах міст. Деякі з цих нещодавно урбанізованих жінок працювали домашніми працівниками або прачками. Але більшість зводили кінці з кінцями в неформальному секторі, як пивоваріння та продаж пива, шиття та секс-робота. Після приходу до влади уряду Національної партії існувало багато обмежень на сімейне життя в міських районах. Він був твердо налаштований на впровадження системи праці мігрантів, утримуючи жінок та дітей - яких вони називали «зайвими придатками» - у сільській місцевості. Багато жінок були змушені залишити своїх дітей у сільській місцевості та жити поодиноці у дворах чи гуртожитках [11, с. 203-223].

У 1952 році вони оголосили про продовження прийняття законів для жінок. Практично не було юридичної можливості для сільської жінки знайти роботу в місті. Звичайні жінки, борючись із голодом і самотністю, продовжували не брати до уваги прийняті закони. Ризикуючи арештом та депортацією, вони приїжджали працювати у міста як «нелегали» [7, с. 1-6].

Права вагітності та пологів завжди були великою проблемою. У 1983 році профспілка громадського харчування та суміжних робітників підписала першу угоду про вагітність. Це захищало жінок-працівниць від втрати роботи, коли вони завагітніли. Їм також було гарантовано роботу після 12 місяців (неоплачуваної) декретної відпустки. Іншими важливими проблемами для жінок-працівниць є рівна оплата праці, що має однакову цінність, доступ до навичок та професійної підготовки та забезпечення догляду за дітьми працюючих матерів.

Як молоді жінки, як активістки, як дружини, як матері, вони проживали тяжкий час темних років апартеїду. У період з 1960 по 1980 рік більше двох мільйонів людей було усунено через політику апартеїду. Під час багатьох загроз про переміщення з боку влади чоловіки були відсутні, працюючи в містах, і жінкам доводилося протистояти переселенню самотужки [18, с. 1-16].

Отже, апартеїд («окремість» мовою африкансу) - це система законодавства, яка підтримувала політику сегрегації проти небілих громадян Південно-Африканської Республіки. Було прийнято велику кількість законів для встановлення системи апартеїду уряду. Три найважливіші блоки законодавства:

1. Закон про класифікацію рас. Кожного громадянина, якого підозрюють у не європействі, класифікували за расовою ознакою.
2. Закон про змішані шлюби. Він забороняв шлюб між людьми різної раси.
3. Закон про групові райони. Це змусило людей певної раси жити у відведених для цього місцях.

В історії цивільних прав ПАР претендує на важливе досягнення - руйнування апартеїду та побудова демократії, але спадщину, яку залишив після себе апартеїд, було важко уникнути, і вона продовжує вбивати країну по сьогоднішній день. Тому, як будуть розгортатись події далі, ми можемо тільки прогнозувати. Чи буде здійснений план дій теперішнього президента та уряду ПАР щодо вирішення проблемних питань країни та якими будуть його наслідки - це питання найближчого майбутнього.

1. A history of Apartheid in South Africa. South African History Online. URL: https://www.sahistory.org.za/article/history-apartheid-south-africa?fbclid=IwAR317JwHreEbMw0y_LovMFS7eCa7JQiu5XoaJMEyb6izL7b7EHochVRCXHU (дата звернення: 19.11.2019).
2. Apartheid Law. BBC World Service. URL: <https://www.bbc.co.uk/worldservice/africa/features/storyofafrica/12chapter7.shtml> (дата звернення: 30.10.2019).
3. Apartheid Legislation 1850s-1970s. South African History Online. URL: <https://www.sahistory.org.za/article/apartheid-legislation-1850s-1970s> (дата звернення: 18.11.2019).
4. Apartheid Legislation in South Africa. URL: <http://scnc.ukzn.ac.za/doc/HIST/Apartheid%20Legislation%20in%20South%20Africa.htm> (дата звернення: 14.10.2019).
5. Bantustan. Britannica, 1998. URL: <https://www.britannica.com/topic/Bantustan> (дата звернення: 07.11.2019).
6. Danita Smith Laws from South Africa's Apartheid Era. Black and Education, 2017. URL: <https://searchblackandeducation.com/stories/2017/2/5/selected-laws-from-apartheid> (дата звернення: 28.10.2019).
7. Elizabeth S. Landis African Women Under Apartheid. The Africa Fund, C.1-6. URL: <http://kora.matrix.msu.edu/files/50/304/32-130-E76-84-al.sff.document.af000006.pdf> (дата звернення: 12.10.2019).
8. Elizabeth S. Landis South African Apartheid Legislation I: Fundamental Structure. The Yale Law Journal, 1961, vol.71:1, C.1-52. URL: <https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=8877&context=yjlj> (дата звернення: 18.10.2019).
9. Geoffrey C. Bowker, Susan Leigh Star Classification And Its Consequences. Cambridge, MA: MIT Press, 1999. URL: <http://lchc.ucsd.edu/MCA/Paper/Star/starbowker.html> (дата звернення: 12.10.2019).
10. History of Women's struggle in South Africa. South African History Online. URL: <https://www.sahistory.org.za/article/history-womens-struggle-south-africa> (дата звернення: 19.11.2019).
11. Judith Nolde South African Women Under Apartheid: Employment Rights, with Particular Focus on Domestic Service & Forms of Resistance to Promote Change. Third World Legal Studies, 1991, vol.10, article 10, C.203-223. URL: <https://scholar.valpo.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1074&context=twls> (дата звернення: 27.10.2019).
12. Key Legislation In The Formation Of Apartheid. Helen Suzman. URL: <https://www.cortland.edu/cgis/suzman/apartheid.html> (дата звернення: 09.11.2019).
13. Laura Phillips History of South Africa's Bantustans. Oxford Research Encyclopedias. URL: <https://oxfordre.com/africanhistory/view/10.1093/acrefore/9780190277734.001.0001/acrefore-9780190277734-e-80> (дата звернення: 25.10.2019).
14. Phillip van Niekerk Allister Sparks: passionate crusader against apartheid. The Guardian, 2016. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/sep/24/allister-sparks-journalist-apartheid-south-africa> (дата звернення: 23.11.2019).
15. Rebecca Hamilton The Role of Apartheid Legislation in the Property Law of South Africa. National Black Law Journal, 10(2), 1987, C.153-182. URL: <https://escholarship.org/content/qt5ph2613n/qt5ph2613n.pdf?t=nrwr9> (дата звернення: 18.10.2019).

16. Religion and Apartheid. South Africa Table of Contents. URL: <http://countrystudies.us/south-africa/53.htm> (дата звернення: 11.10.2019).
17. The Homelands. South African History Online. URL: <https://www.sahistory.org.za/article/homelands> (дата звернення: 19.11.2019).
18. Women Under Apartheid: Mayibuye Centre, UWC, C.1-16. URL: [https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/FCE445CF05811208C1256F500048D292/\\$file/sa_women_under_apartheid.pdf](https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/FCE445CF05811208C1256F500048D292/$file/sa_women_under_apartheid.pdf) (дата звернення: 26.11.2019).

References

1. A history of Apartheid in South Africa. South African History Online. URL: https://www.sahistory.org.za/article/history-apartheid-south-africa?fbclid=IwAR317JwHreEbMw0y_LovMFS7eCa7JQiu5XoaJMEyb6izL7b7EHochVRCXHU
2. Apartheid Law. BBC World Service. URL: <https://www.bbc.co.uk/worldservice/africa/features/storyofafrica/12chapter7.shtml>
3. Apartheid Legislation 1850s-1970s. South African History Online. URL: <https://www.sahistory.org.za/article/apartheid-legislation-1850s-1970s>
4. Apartheid Legislation in South Africa. URL: <http://scnc.ukzn.ac.za/doc/HIST/Apartheid%20Legislation%20in%20South%20Africa.htm>
5. Bantustan. Britannica, 1998. URL: <https://www.britannica.com/topic/Bantustan>
6. Danita Smith Laws from South Africa's Apartheid Era. Black and Education, 2017. URL: <https://searchblackandeducation.com/stories/2017/2/5/selected-laws-from-apartheid>
7. Elizabeth S. Landis African Women Under Apartheid. The Africa Fund, C.1-6. URL: <http://kora.matrix.msu.edu/files/50/304/32-130-E76-84-al.sff.document.af000006.pdf>
8. Elizabeth S. Landis South African Apartheid Legislation I: Fundamental Structure. The Yale Law Journal, 1961, vol.71:1, C.1-52. URL: <https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=8877&context=yjl>
9. Geoffrey C. Bowker, Susan Leigh Star Classification And Its Consequences. Cambridge, MA: MIT Press, 1999. URL: <http://lchc.ucsd.edu/MCA/Paper/Star/starbowker.html>
10. History of Women's struggle in South Africa. South African History Online. URL: <https://www.sahistory.org.za/article/history-womens-struggle-south-africa>
11. Judith Nolde South African Women Under Apartheid: Employment Rights, with Particular Focus on Domestic Service & Forms of Resistance to Promote Change. Third World Legal Studies, 1991, vol.10, article 10, C.203-223. URL: <https://scholar.valpo.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1074&context=twls>
12. Key Legislation In The Formation Of Apartheid. Helen Suzman. URL: <https://www.cortland.edu/cgis/suzman/apartheid.html>
13. Laura Phillips History of South Africa's Bantustans. Oxford Research Encyclopedias. URL: <https://oxfordre.com/africanhistory/view/10.1093/acrefore/9780190277734.001.0001/acrefore-9780190277734-e-80>
14. Phillip van Niekerk Allister Sparks: passionate crusader against apartheid. The Guardian, 2016. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/sep/24/allister-sparks-journalist-apartheid-south-africa>

15. Rebecca Hamilton The Role of Apartheid Legislation in the Property Law of South Africa. National Black Law Journal, 10(2), 1987, C.153-182. URL: <https://escholarship.org/content/qt5ph2613n/qt5ph2613n.pdf?t=nrwr9>
16. Religion and Apartheid. South Africa Table of Contents. URL: <http://countrystudies.us/south-africa/53.htm>
17. The Homelands. South African History Online. URL: <https://www.sahistory.org.za/article/homelands>
18. Women Under Apartheid: Mayibuye Centre, UWC, C.1-16. URL: [https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/FCE445CF05811208C1256F500048D292/\\$file/sa_women_under_apartheid.pdf](https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/FCE445CF05811208C1256F500048D292/$file/sa_women_under_apartheid.pdf)

Matiitsiv Sofiia. *The apartheid system in South Africa*

Analysis of the official policy of racial discrimination, segregation and oppression of the Republic of South Africa - apartheid is being conducted. In particular, the analysis of features of racial system is being conducted, its laws are being listed and the daily life of inhabitants of South Africa is being described. The conclusion about the essence of apartheid is substantiated and its basic laws are highlighted.

Keywords. Apartheid, discrimination, law, racial system, Republic of South Africa, state.